

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. I-1343 10 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos Sveikatos draudimo įstatymo 10 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas siekiant patobulinti paciento priemokos už kompensuojamuosius vaistus, įrašytus į Ligų ir kompensuojamųjų vaistų joms gydyti sąrašą bei į Kompensuojamųjų vaistų sąrašą, ir medicinos pagalbos priemones, įrašytas į Kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių sąrašą, padengimo sąlygas, siekiant atitikties socialinės atskirties ir skurdo mažinimo politikos tikslams, minimalių socialinių garantijų užtikrinimo bei socialiai teisingesnės ir taiklesnės priemokų padengimo sistemos, kurioje būtų taikomi adekvatūs ir pagrįsti mažas pajamas gaunančių asmenų pajamų rodikliai.

Šio Įstatymo projekto tikslas – patobulinti Sveikatos draudimo įstatymo 10 straipsnio 6 dalyje numatytą tikslinių grupių pacientų testuojamų pajamų ribą, į kurią atsižvelgiama padengiant mažiausias pajamas gaunančių asmenų paciento priemoką už kompensuojamuosius vaistus ir kompensuojamąsias medicinos pagalbos priemones.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą inicijavo Lietuvos Respublikos Prezidentas. Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos Ekonominės ir socialinės politikos grupė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas nustato, kad paciento priemokos už kompensuojamuosius vaistus, įrašytus į Ligų ir kompensuojamųjų vaistų joms gydyti sąrašą bei į Kompensuojamųjų vaistų sąrašą, ir medicinos pagalbos priemones, įrašytas į Kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių sąrašą, skiriamus senatvės pensijos amžių sukakusiems arba Lietuvos Respublikos neįgalųjų socialinės integracijos įstatyme nurodytiems neįgaliesiems asmenims, kurių užpraitą mėnesį gautų socialinio draudimo pensijų (kartu su socialinio draudimo senatvės arba netekto darbingumo (invalidumo) pensijų priemokomis), šalpos išmokų, valstybinių pensijų, užsienio valstybės pensijų, pensijų išmokų, mokamų pagal Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymą ir Lietuvos Respublikos papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymą, kompensacinių išmokų profesionaliojo scenos meno įstaigų kūrybiniais darbuotojams, valstybinių signataro rentų, valstybinių signataro našlių ir našlaičių rentų, rentų buvusiems sportininkams, kompensacijų už ypatingas darbo sąlygas ir (ar) draudžiamųjų pajamų, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatyme, suma sudaro mažiau kaip 95 procentus praėjusių metų minimalių vartojimo poreikių dydžio, apskaičiuoto Lietuvos Respublikos socialinės paramos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymo nustatyta tvarka, arba 75 metų ir vyresniems asmenims, padengiamos Vyriausybės nustatyta tvarka.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siūlomas naujas teisinis reguliavimas nustato, kad paciento priemokos už kompensuojamuosius vaistus, įrašytus į Ligų ir kompensuojamųjų vaistų joms gydyti sąrašą bei į Kompensuojamųjų vaistų sąrašą, ir medicinos pagalbos priemones, įrašytas į Kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių sąrašą, skiriamus senatvės pensijos amžių sukakusiems arba Lietuvos Respublikos neįgalųjų socialinės integracijos įstatyme nurodytiems neįgaliesiems asmenims, kurių

užpraeitą mėnesį gautų socialinio draudimo pensijų (kartu su socialinio draudimo senatvės arba netekto darbingumo (invalidumo) pensijų priemokomis), šalpos išmokų, valstybinių pensijų, užsienio valstybės pensijų, pensijų išmokų, mokamų pagal Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymą ir Lietuvos Respublikos papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymą, kompensacinių išmokų profesionaliojo scenos meno įstaigų kūrybiniais darbuotojams, valstybinių signataro rentų, valstybinių signataro našlių ir našlaičių rentų, rentų buvusiems sportininkams, kompensacijų už ypatingas darbo sąlygas ir (ar) draudžiamųjų pajamų, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatyme, suma sudaro mažiau kaip 100 procentų einamųjų metų minimalių vartojimo poreikių dydžio, apskaičiuoto Lietuvos Respublikos socialinės paramos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymo nustatyta tvarka, arba 75 metų ir vyresniems asmenims, padengiamos Vyriausybės nustatyta tvarka.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Lietuvos Respublikos socialinės paramos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymas apibrėžia minimalių vartojimo poreikių dydį (toliau – MVPD). Šis rodiklis nurodo asmens išlaidų sumą eurai, reikalingą minimaliems asmens maisto ir ne maisto (prekių ir paslaugų) poreikiams patenkinti per mėnesį. Šis rodiklis taip pat taikomas tam tikrų socialinės paramos išmokų dydžiams nustatyti.

Minimalių vartojimo poreikių dydžio suma yra suprantama kaip absoliutaus skurdo riba, išreikšta eurai per mėnesį. Lietuvoje absoliutaus skurdo rodikliai vis dar labai aukšti. Aktualiausiaisiais 2019 m., Statistikos departamento duomenimis, absoliutų skurdą patiria 7,7 proc. visų šalies gyventojų, kas sudaro beveik 216 tūkst. gyventojų. Didžiausias absoliutaus skurdo lygis yra tarp vaikų ir jaunimo – 8,4 proc. bei senatvės pensininkų grupėje – 8,5 proc. Atsižvelgiant į tai, kad minimalių vartojimo poreikių dydis yra suprantamas kaip absoliutaus skurdo riba, vertinant pacientų mažiausias pajamas, siūloma:

- 1) taikyti ne 95 proc. MVPD ribą, o 100 proc. MVPD atitinkantį pajamų dydį;
- 2) pajamas vertinti ne pagal praėjusių metų MVPD, o pagal einamųjų metų MVPD dydį (2021 m. – 260 Eur).

Siūlomas naujas teisinis reguliavimas užtikrins paciento priemokos kompensavimo sąlygų taiklumą, adekvatumą ir atitiktį faktinėms absoliutų skurdą patiriančių asmenų pajamoms. Įstatymo projektas sudarys prielaidas efektyviau įgyvendinti socialinės atskirties ir skurdo mažinimo politikos tikslus, sudarys socialiai teisingesnes ir taiklesnes prielaidas minimalių socialinių garantijų užtikrinimui bei sudarys sąlygas paciento priemokos už kompensuojamuosius vaistus ir kompensuojamąsias medicinos pagalbos priemones padengimą užtikrinti didesniai mažiausias pajamas gaunančių asmenų skaičiui. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys ir į Konstitucinio Teismo doktrinos nuostatas. <...> Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalies nuostata, kad „valstybė rūpinasi žmonių sveikata“, suponuoja tai, kad įstatymais ir kitais teisės aktais turi būti nustatytas toks farmacinės veiklos teisinis reguliavimas, kuris sudarytų prielaidas <...>, kad būtų reguliuojamos vaistų kainos, kad nebūtų apsunkintas vaistų įsigijimas <...> (Konstitucinio Teismo 2002 m. kovo 14 d. nutarimas). Taip pat akcentuojama, kad pripažinti abipusę asmens ir visuomenės atsakomybę yra svarbu užtikrinant socialinę darną, laiduojant asmens laisvę ir galimybę apsisaugoti nuo sunkumų, kurių žmogus vienas nepajėgia įveikti (Konstitucinio Teismo 2013 m. gegužės 16 d. nutarimas). Be kita ko, Konstitucinis Teismas, vertindamas sveikatos priežiūros paslaugų finansavimą, doktrinoje yra pažymėjęs, kad, vykdydama konstitucinę funkciją rūpintis žmonių sveikata, valstybė turi užtikrinti ne tik piliečiams teikiamos nemokamos medicinos pagalbos, bet ir kitų sveikatos priežiūros paslaugų finansavimą, *inter alia* garantuoti, kad asmens sveikatos priežiūros paslaugos būtų visiems, įskaitant socialiai jautriausias asmenų grupes, pagal poreikius vienodai prieinamos (Konstitucinio Teismo 2013 m. gegužės 16 d. nutarimas). Vertinant minėtus doktrinos teiginius, akivaizdu, kad siūlomas

teisinis reguliavimas, kuriuo siekiama, kad nebūtų apsunkintas vaistų įsigijimas socialiai jautriausioms asmenų grupėms, atliepia Konstitucinio Teismo doktrinos nuostatas.

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų teisinio reguliavimo pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo projekto priėmimas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo įgyvendinimas verslo sąlygoms ir jo plėtrai įtakos neturės.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Siekiant inkorporuoti Įstatymo projekte siūlomas nuostatas į teisinę sistemą, keisti kitų galiojančių įstatymų nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projektu neapibrėžiama naujų sąvokų.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas. Įstatymo projektu nėra įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Siekiant inkorporuoti Įstatymo projekte siūlomas nuostatas į teisinę sistemą, reikės pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. 647 patvirtintą Paciento priemokos už kompensuojamuosius vaistinius preparatus ir medicinos pagalbos priemones padengimo tvarkos aprašą.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektui įgyvendinti papildomai reikės iki 1,5 mln. valstybės biudžeto lėšų. Poreikis informacinių sistemų išlaidoms nenumatomas.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai yra „paciento priemoka“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Respublikos Prezidentas